

Înainte de lectură

(Grigore Constantinescu – 11 februarie 2014)

Pentru întreaga lume a muzicii românești din ultima jumătate de secol, pentru cei care i-au fost contemporani sau urmași, pentru cei ce au trăit alături sau în preajma maestrului Wilhelm Gheorg Berger, personalitatea sa reprezintă un model uman asemănător cu cel al marilor renașteniști. Niciodată nu s-a impus prezentului prin enorma sa capacitate creativă, prin generoasa sa dedicație acordată breslei și destinului ei, lucrând fără osândie la promovarea Uniunii compozitorilor. O forță capabilă să domine destinul, să învingă adversitățile sociale, politice sau personale, oricare ar fi fost ostilitățile continuității făuririi operei sale, s-a îmbinat cu grația comportamentului afectiv oricând îndemnându-l să ajute, să sprijine, să promoveze eforturile celor din jurul său, autentificând moto-ul lui Nicu Steinhardt „dăruind vei dobândi”.

Pentru mine, ajuns acum la cumului anilor cei mulți, amintirea Maestrului se leagă tocmai de momente ale activității sale din primele decenii de viață artistică. În paginile revistei Muzica, de prin anii '60, există un document semnat de mine, care rezultă din primele noastre întâlniri, când avusesem șansa să-l cunosc, să convorbim în preajma unei prime capodopere, **Sonata pentru vioară solo**. Mi-a „povestit-o”, cu vioara în mână, exemplificând ceea ce explica pe firul partiturii, împletind narațiunea vieții cu cea a făuririi muzicii. De neuitat clipe, aceste trăiri pe care nu le poate cuprinde nimic altceva decât pelicula imaterială a memoriei!

Într-un anume răstimp, aflat în timpuri vecine acestei experiențe, am fost din nou în preajma Maestrului Wilhelm Berger, când încheiase un prim volum de exegeze muzicologice, **Ghidul pentru muzica instrumentală de cameră**. Ca redactor al Editurii Muzicale am primit manuscrisul, l-am citit în detaliu, l-am discutat cu autorul, urmându-i gândul în această aventură editorială. Descopream, pagină cu pagină, măsura literatură camerală, parcurgeam cu uimire forța gândirii sale în care muzicologia oglindea creația, cu toate consecințele marilor alcătuirii de istorie, epocă, armonie, polifonie, formă, gen, scriitură instrumentală, succesiune a stilurilor. Nu voi uita niciodată modestia cu care, când a venit să primească exemplarul de „semnal”, mărturisise că în recenta sa călătorie în Germania văzuse tipărit un volum cu același subiect și îl cercetase emoționat, căutând asemănările cu cartea scrisă de el, asemănări inexistente însă, pentru că modul de gândire deosebea cele două scrieri.

Acestea au fost temeliile unei solide relații dintre un Maestru și mai tânărul său coleg, de atunci. Să adăugăm alte experiențe, cum ar fi asistarea la lucrul de studiu și repetiții ale ilustrului Cvartet „Academica”, în lumina blândă a după-amiezilor de vară din cadrul „Vacanțelor muzicale de la Piatra Neamț”? Se vedea foarte bine cine era violonistul Wilhelm Berger, merul formației Uniunii Compozitorilor, al ansamblului Filarmonicii bucureștene, dar și compozitorul care vedea „lumea, ca lume paralelă”, muzica și viața paralelă, sub orizontul Sonatei, Cvartetului, Simfoniei, Concertului, Cantatei, Liedului, Misei...

Într-o cadență care nu poate fi comparată cu o altă existență de creator, am fost printre cei cărora li s-a oferit șansa de a asista la primele audiții de simfonii, străjuite de subiecte inspiratoare pentru compozitor – Lirica, Epica, Dramatica, Tragica, Armonia, Energia, Luceafărul, Cânturi infinite...

Cred că izvorul cuprinzătoarelor sale împliniri vin dinspre meditația fără limita orizonturilor, capacitatea de a se îndrepta în meditațiile sale către contemplarea epocilor muzicii, văzute dinlăuntru proceselor de creație. Să spunem că și-a proiectat cu înțelepciune opera componistică, arhitectura universului sonor al muzicii sale în contemporaneitate. Cine privește înapoi în timp (înapoi în timp?), pare greu să pronunțe apelativul „trecutului” pentru a cuprinde spațiul celor 24 de simfonii, 20 de cvartete de coarde, sonatele dăruite instrumentelor, cantatele, operele vocal-simfonice, cum ar fi drama simfonică **Faust**, ivită din dialogul compozitorului cu Goethe. O muzică gravă, sub amprenta Wilhelm Berger, autonomă în ansamblul inconfundabil de modernitate al muzicii împrejmuitoare, creată de contemporanii săi.

De unde darul scrisului, al acestei a treia lumi paralele a creației sale din care, chiar aleatoriu, ne amintim **Estetica Sonatei, Cvartetul de coarde de la Haydn la Debussy, Cvartetul de coarde de la Reger la Enescu, Dimensiuni modale, Teoria generală a sonatei, Mozart - cultură și stil, Ghidurile de muzică simfonică...?**

Spunea cândva Wilhelm Berger: „Închipuirea artistică, experiența faptică și cunoașterea științifică se află față în față cu marea istorie a muzicii, cu imensitatea valorilor muzicale constituite în timp și spațiu și reunite în cultura omenirii. În astfel de situații se arată posibilă înțelegerea unui tot, ca și perceperea căilor de devenire la scara întregului.”

Vorbim din ce în ce mai rar despre maestrul Wilhelm Berger. Ascultăm din ce în ce mai puțină muzică din opera compozitorului, citim din ce în ce mai fugitiv paginile scrise de el. Vălul istoriei să fie oare umbrit de uitare?

Am parcurs acum o primă carte în care autorul se devotează acestei mărețe personalități, re-Discoverindu-i măreția, luminând drumul re-Cunoașterii unei mărețe opere de dimensiune renescentistă. Proiectul brașoveanului Paul Stegar reflectă temeritatea ascensiunii, dorința împlinirii unui exercițiu de admirație, cercetând căile operei bergeriene, dăruind-o prezentului.

Vorbind despre Wilhelm Berger, o contemporană a sa, muzicologul Ada Brumar, se întrebase odată: „Oare l-am iubit destul?”. Găsise un răspuns, pe care dorim să-l așezăm acum, drept cuvânt de călăuză, pentru autorul acestui volum:

„...adevăratul rod al deznădejdiei va avea, ca ultimă consecință, încrederea în Viață”.